[Door de Bijbel: Uitzending 356: Intro & 1 Samuël 1:1 t/m 28]

De Bijbelboeken 1 en 2 Samuël vormden in de Joodse volgorde van het OT (de Joodse canon) samen met de Bijbelboeken 1 en 2 Koningen, één groot boekwerk en moeten ook als zodanig gelezen worden. In de Vulgata (de Latijnse vertaling van het OT) ontvingen zij van de vertaler Hiëronymus de naam '*Boeken van de Koningen*'. De Septuaginta (de Griekse vertaling van het OT) splitste dit ene grote boekwerk in vier delen onder de naam 'Boeken van de koningsheerschappijen'. De eerste twee delen van dit ene grote boekwerk draagt in onze Bijbelvertalingen de naam van de profeet Samuël. Het is opmerkelijk dat nergens de naam van de schrijver wordt genoemd. Toch moet er een goede reden zijn geweest om de beide delen naar de profeet Samuël te noemen. Het is aannemelijk dat Samuël tenminste het eerste deel heeft geschreven. Het tweede deel kan niet van hem zijn, omdat de dood van Samuël wordt beschreven in 1 Samuël 25. We weten uit 1 Kronieken 29:29, dat behalve de profeet Samuël, ook de profeten Nathan en Gad boeken hebben geschreven over deze periode. Ook in die tijd waren er schrijvers en secretarissen. In dit licht is het meer dan waarschijnlijk dat bv. Nathan, Gad, Jeremia of Ezra is doorgegaan met wat Samuël was begonnen op te schrijven. De afsluiting van de boeken kan in geen geval geschreven zijn vóór de scheuring van het rijk (in 931 v.Chr.), omdat er al sprake is van de koningen van Juda (1Sam.27). Ook staat vast, dat de vier '*Boeken van de koningsheerschappijen*' niet zijn afgesloten vóór de verwoesting van Jeruzalem, want daarmee eindigt het Bijbelboek 2 Koningen. De echtheid en de betrouwbaarheid van 1 en 2 Samuël krijgen steun door een aantal citaten uit het NT. De Bijbelboeken worden verschillende keren geciteerd in de Bijbelboeken Mattheüs, Handelingen en Hebreeën.

De boodschap en het thema van de beide Bijbelboeken is 'Gods trouw aan Zijn beloften'. Bij alle ontrouw van de geestelijke en politieke leiders van Israël, blijft de trouw van de Heere staan. Hij doet wat Hij heeft belooft. Dat is de reden waarom de Heere de ontrouwe priester Eli en de ontrouwe koning Saul vervangt door een trouwe priester en koning (Samuël en David). Bij de

bespreking van het Bijbelboek Rechters hebben we gezien en gelezen dat de Heere gewone mensen gebruikte in Zijn dienst. Allemaal hadden ze wel iets wat niet goed was. Ja, zonden, fouten en missers hadden ze allemaal, maar als zij met berouw naar de Heere kwamen, kon en wilde de Heere deze kleine nietige mensen toch gebruiken in Zijn dienst. Hun geschiedenissen zijn een enorme bemoediging voor ons. Want wij zijn ook gewone, kleine en nietige mensen. Zonder de hulp van de Heere gaat het ook in ons leven verkeerd.

Er zijn drie thema's die als hoofdpunten van de Bijbelboeken 1 en 2 Samuël kunnen worden gezien:
-Het eerste thema is: gebed. 1 Samuël opent met dit thema en 2 Samuël eindigt ermee. Ook in de tussengelegen hoofdstukken komt het thema regelmatig terug.
-Een tweede thema is: de opkomst van het koningschap. In de Bijbelboeken 1 en 2 Samuël wordt de verandering in bestuur van Israël beschreven, het gaat van een theocratie naar een koninkrijk. Van grote betekenis is het verbond van de Heere met David (2Sam. 7).
-Het derde thema is: de opkomst van de dienst van de profeten. Toen Israël een theocratie was, trad de Heere God op door bemiddeling van priesters. Maar toen de priesters faalden en er een koning was gezalfd, riep de Heere profeten als Zijn boodschappers.

Ik wil nog iets meer zeggen over die opkomst van het koningschap in Israël, want het is van bijzondere betekenis. In de Bijbelboeken 1 en 2 Samuël lezen we over het ontstaan en hoe het verder ging met de eerste koningen. Als het in de Bijbel gaat over het koningschap, dan gaat het vanzelfsprekend ook over het bijhorende koninkrijk (het land en de onderdanen) alsook over de God van de koningen. Het is een erg belangrijk onderwerp omdat we het in de hele Bijbel weer tegenkomen, zowel in het OT als het NT.
Bijvoorbeeld: de eerste boodschap van het NT is de boodschap die Johannes de Doper moet doorgeven. In Mattheüs 3 vers 2 staat: ***'… Bekeer u, want het Koninkrijk der hemelen is nabijgekomen.'*** Wanneer Jezus Christus, de Vredevorst, de wereld zal regeren, zal dat niet lijken op de manier waarop

mensen dat vandaag doen. Er zullen dan geen omstandigheden zijn die hulpprogramma's noodzakelijk maken. Veeleer zal er gerechtigheid en vrede op aarde zijn. Jesaja 11 gaat over deze nieuwe vrucht uit oude wortels. In vers 9 van dat hoofdstuk zegt de profeet: ***'Men zal nergens kwaad doen of verderf aanrichten op heel Mijn heilige berg, want de aarde zal vol zijn van de kennis van de HEERE, zoals het water [de bodem] van de zee bedekt.'***

In de Bijbelboeken van Samuël wordt het komende vrederijk van God in een aantal opzichten al geschilderd.

In de opzet van het koningschap in Israël en de voorwaarden die aan een koning worden gesteld, vinden we drie belangrijke dingen die ook vandaag nog steeds actueel zijn:

- In de eerste plaats heeft een koning macht en die macht moet hij rechtvaardig uitoefenen.

-In de tweede plaats is daarbij belangrijk dat een koning heerst in volledige afhankelijkheid van de Heere

-en ten derde, in volledige gehoorzaamheid aan de Heere. Anders wordt het koningschap een dictatuur en gaan menselijk belang en egoïsme overheersen.

Vanuit het OT naar het NT zullen we zien, dat door alle geschiedenissen van de koningen heen, de roep om de Koning der Koningen steeds sterker wordt. De Heere Jezus Christus is de Koning der koningen. Hem hebben wij, maar ook de rest van de wereld heel hard nodig, ook vandaag. In het Bijbelboek Rechters of Richteren, hebben we steeds gelezen dat de mensen deden wat goed was in hun eigen ogen, omdat er in die dagen nog geen koning was. (Rechters 21:25). Toen kwam Samuël. Om een beter beeld te krijgen van de periode voor Samuel, kan je eventueel ook de uitzendingen over Richteren beluisteren. Alle voorbije uitzendingen zijn te beluisteren of na te lezen via onze website. We gaan nu beginnen met het lezen en bespreken van het boek 1 Samuël.

1 Samuël 1 verzen 1 en 2: ***'Er was een man uit Ramathaïm-Zofim, uit het***

bergland van Efraïm, en zijn naam was Elkana, een zoon van Jeroham, de zoon van Elihu, de zoon van Tochu, de zoon van Zuf, een Efrathiet. En hij had twee vrouwen. De naam van de ene was Hanna en de naam van de andere Peninna. Nu had Peninna kinderen, maar Hanna had geen kinderen.' Het eerste hoofdstuk begint met de voorstelling van een man, waarvan we verder zullen lezen dat het de vader van Samuël is. Hij is afkomstig uit Rama, een plaats in het stamgebied van Benjamin. De naam van de man is Elkana en hij behoort tot de stam Levi. Dat Elkana een Leviet is, valt niet rechtstreeks af te leiden uit de verzen die we lazen. Maar uit 1 Kronieken 6:33 en 34 kunnen we concluderen dat Elkana van Levitische afkomst is. Elkana wordt nader beschreven als iemand uit het gebied Efrata bij Jeruzalem. In de beschrijving van Elkana zijn vier voorvaders genoemd: Jerocham, Elihu, Tochu en Zuf. Van deze mannen is ons verder niets bekend. Elkana heeft twee vrouwen, namelijk Hanna en Peninna. Peninna heeft zonen en dochters, maar Hanna, zijn eerste vrouw, kan geen kinderen krijgen. Het is mogelijk dat Elkana al lange tijd met Hanna getrouwd was en dat hij (vanwege haar kinderloosheid) later ook met Peninna is getrouwd. Wanneer Peninna kinderen krijgt, ontstaat er van de kant van Peninna, vijandschap tussen beide vrouwen, voor Hanna is dit een ernstige zaak. In het OT wordt kinderloosheid gezien als een grote schande. Een vrouw zonder kinderen heeft het gevoel niet aanvaard te zijn door God. Zoals verder in de geschiedenis zal blijken, is Hanna vanwege haar kinderloosheid erg verdrietig. Dit verdriet wordt versterkt door de jaarlijkse reis van Elkana en zijn gezin, naar de tabernakel (het Joodse heiligdom) in Silo.

We hebben net gelezen dat Elkana twee vrouwen had, Hanna en Peninna. Het is mogelijk dat iemand bij het lezen denkt: "*Vond de Heere dat goed dat hij twee vrouwen had?"* Dat een man meerdere vrouwen had, kwam toen, ook onder Israël, wel vaker voor. Maar dat betekent niet dat het de wil van de Heere was of is. De meeste geschiedenissen in de Bijbel laten zien dat er meestal ruzie, pijn en verdriet voorkomt uit het hebben van meer dan één partner.
Het feit dat bepaalde dingen in de Bijbel worden vermeld, betekent nog niet

dat de Heere die dingen goedkeurt. De Heere geeft wel de feiten weer, over de omstandigheden, de personen en de gebeurtenissen. Ook vandaag is zeker niet alles wat er gebeurt Gods wil, maar staat het wel vermeld in onze geschiedenis. De Heere toonde doorheen de geschiedenis wel wat Hij er van vond; Hij toonde bijvoorbeeld Zijn ongenoegen toen Abraham zijn slavin Hagar als tweede vrouw nam. De consequenties van de geboorte van Ismaël en Izak zijn vandaag nog steeds merkbaar. Ismaël (Abrahams zoon bij Hagar) werd de stamvader van de Arabieren en Izak (Abrahams zoon bij Sara) stamvader van het volk Israël. Tussen beide volken is er altijd al strijd geweest, tot vandaag.

Maar ook bij Elkana waren er problemen in zijn gezin omdat twee hij vrouwen had. In vers 6 zullen we lezen dat Peninna Hanna het leven nog moeilijker maakte door haar voortdurend te pesten met haar onvruchtbaarheid.

1 Samuël 1 vers 3: ***'Deze man ging van jaar tot jaar zijn stad uit om zich in Silo voor de HEERE van de legermachten neer te buigen en offers te brengen. Daar waren de twee zonen van Eli, Hofni en Pinehas, priesters van de HEERE.'*** De plaats Silo wordt geïdentificeerd met een plaats in het stamgebied van Efraïm, ten noorden van Betel. Al in de tijd van Jozua is Silo uitgekozen als locatie voor het centrale heiligdom (Joz.18). De Israëlieten hebben de opdracht 3x per jaar op te trekken naar het centrale heiligdom (Ex.23 en Deutr. 16). Ook het hele gezin van Elkana reist naar de tabernakel in Silo. Het gebod in Exodus en Deuteronomium heeft nochtans uitsluitend betrekking op mannen. Maar naast de genoemde verplichting voor mannen, bestond er ook de gewoonte om één keer per jaar een feest te geven ter ere van de Heere in de velden bij Silo (Recht.21). In vers 7 zullen we lezen dat de jaarlijkse reis naar Silo een steeds terugkerende gebeurtenis is in het gezin van Elkana. Het is moeilijk vast te stellen ter gelegenheid waarvan Elkana met zijn gezin naar Silo is gereisd. Hebben we hier te maken met het Loofhuttenfeest of met een ander feest? Wat in dit vers ook nog opvalt, is de benaming voor God. Hier wordt God de Heere van de legermachten genoemd; die naam is tot nu toe niet voorgekomen in de voorgaande Bijbelboeken en

stelt de Heere voor als de aanvoerder.

Maar waarom wordt ons hier verteld dat de zonen van Eli bij de tabernakel waren? Later zullen we merken waarom. God gaan aanbidden bij de tabernakel was helemaal niet wat je zou verwachten. Het hield ook gevaren in, omdat deze mannen er waren. Ook vandaag kunnen sommige kerken of gemeenten slechte plaatsen zijn, door wie er de leiding heeft.

1 Samuël 1 verzen 4 en 5: ***'Wanneer de dag kwam dat Elkana een offer bracht, gaf hij delen van het vlees aan Peninna, zijn vrouw, en aan al haar zonen en haar dochters. Maar aan Hanna gaf hij een speciaal deel, want hij had Hanna lief; maar de HEERE had haar baarmoeder toegesloten.'*** Elkana brengt eer aan de Heere door zich voor Hem te buigen. Door deze daad onderwerpt Elkana zich aan de Heere en erkent Hem als zijn God. Daarnaast brengt hij slachtoffers voor de Heere. Op de dag van het offer gaf Elkana enkele delen aan Peninna en haar kinderen. Maar aan Hanna gaf hij meer. De positie van Peninna is die van een bevoorrechte vrouw. Zij heeft zonen en dochters, terwijl Hanna onvruchtbaar is. Elkana geeft Hanna een speciaal deel omdat hij haar liefheeft. Maar zodoende wordt Hanna ieder jaar opnieuw geconfronteerd met haar benadeelde positie. Dit handelen zal ongetwijfeld ook invloed gehad hebben op de negatieve houding van Peninna tegenover Hanna.

1 Samuël 1 vers 6: ***'Haar tegenpartij treiterde haar telkens weer om haar kwaad te maken, omdat de HEERE haar baarmoeder toegesloten had.'*** De houding van Peninna heeft te maken met de kinderloosheid van Hanna, maar is ook te verklaren uit jaloersheid over het feit dat Hanna meer liefde kreeg van Elkana dan zij. Zij wordt omschreven als de tegenstander van Hanna, die haar voortdurend pest.

1 Samuël 1 verzen 7 en 8: ***'En zo ging het jaar op jaar. Zo dikwijls als zij naar het huis van de HEERE ging, treiterde zij haar zo; dan huilde zij en at niet. Elkana, haar man, zei dan tegen haar: Hanna, waarom huil je,***

waarom eet je niet, en waarom is je hart verdrietig? Ben ik je niet meer waard dan tien zonen?' De vernederingen vinden jaar na jaar plaats. Naar aanleiding van de gespannen situatie richt Elkana het woord tot zijn kinderloze vrouw. Hij stelt haar vier vragen in een poging haar te troosten. De eerste drie hebben betrekking op de concrete situatie: Waarom ze huilt, niet eet en verdrietig is. Hij kent het antwoord wel, maar probeert haar een andere kant op te laten denken: Hij is haar toch meer waard dan tien zonen? Maar deze woorden hebben geen effect. Het maakt Hanna enorm verdrietig, ze begint te huilen en krijgt geen hap meer door haar keel. Hanna voelde zich zeer ongelukkig en depressief. En wat gaat een mens dan doen? Wel, Hanna gaat met haar verdriet naar God. Ze geeft ons zodoende ook voor vandaag een goed voorbeeld. Ik blijf me verbazen waar mensen troost gaan zoeken. Menig charlatans worden rijk door het verdriet van mensen.

1 Samuël 1 verzen 9 t/m 11: ***' Toen stond Hanna op, nadat men in Silo gegeten en gedronken had. Nu zat Eli, de priester, op een stoel bij een deurpost van de tempel van de HEERE. Bitter van gemoed bad zij tot de HEERE en zij huilde erg. Zij legde een gelofte af; zij zei: HEERE van de legermachten, wanneer U werkelijk de ellende van Uw dienares aanziet, aan mij denkt en Uw dienares niet vergeet, maar aan Uw dienares een mannelijke nakomeling geeft, dan zal ik die voor al de dagen van zijn leven aan de HEERE geven, en er zal geen scheermes op zijn hoofd komen.'*** Nadat de maaltijd is afgelopen, staat Hanna op, gaat naar de tabernakel en zoekt het aangezicht van de Heere. De tekst vermeldt dat Eli op dat moment op zijn stoel zit bij de ingang. Hanna huilt bittere tranen en is diep bedroefd. Ze begint te bidden en stort haar hart uit voor de Heere. Het deel van haar gebed waarvan wij de inhoud hebben gelezen, is een gelofte. Een gelofte komt in het OT regelmatig voor. Bij het lezen en bespreken van het Bijbelboek Leviticus zijn we uitgebreid ingegaan op de regelgeving met betrekking tot het doen van een gelofte. Ook die uitzendingen kan je opnieuw beluisteren via onze website. Wanneer Hanna een nakomeling zal krijgen, belooft zij dat zij hem aan de Heere zal wijden. Die wijding van haar zoon, een Leviet, heeft betrekking op alle dagen van zijn leven. Ze zegt toe dat er nooit

een scheermes op zijn hoofd zal komen en daarmee hebben we hier te maken met een wijding door een nazireeërgelofte. In het algemeen gold deze gelofte voor een beperkte periode, maar in het geval van de zoon van Hanna gaat het om een levenslange wijding.

1 Samuël 1 verzen 12 en 13: ***'En het gebeurde, toen zij lang bleef bidden voor het aangezicht van de HEERE, dat Eli op haar mond lette. Want Hanna sprak in haar hart; alleen haar lippen bewogen, maar haar stem werd niet gehoord. Daarom hield Eli haar voor dronken.'*** Gezien de lengte van het gebed nemen uitleggers aan dat Hanna een klaaglied uitsprak. Klaagliederen zijn in het OT in het algemeen lang. Daarnaast maakt een eed vaak deel uit van een klaaglied. Wanneer Hanna lang blijft bidden, gaat Eli (die als hogepriester toezicht moet houden) letten op haar mond. Het valt hem op dat Hanna wel haar lippen beweegt, maar het niet mogelijk is te horen wat zij zegt. Daaruit leidt hij af dat Hanna dronken is.
1 Samuël 1 verzen 14 t/m 18: ***'En Eli zei tegen haar: Hoelang zult u zich nog dronken gedragen? Ontdoe u van uw wijn. Maar Hanna antwoordde en zei: Nee, mijn heer, ik ben een diepbedroefde vrouw; ik heb geen wijn of sterkedrank gedronken, maar ik heb mijn ziel uitgestort voor het aangezicht van de HEERE. Houd uw dienares toch niet voor een verdorven vrouw, want vanwege de veelheid van mijn gedachten en mijn verdriet heb ik tot nu toe gesproken. Toen antwoordde Eli en zei: Ga in vrede, en de God van Israël zal u geven wat u van Hem gebeden hebt. Zij zei: Laat uw dienares genade vinden in uw ogen. Vervolgens ging de vrouw haars weegs. Zij at weer en haar gezicht stond bij haar niet meer als voorheen.'*** Hanna vertelt Eli dat ze haar lange gebed heeft uitgesproken omdat ze worstelt met moeite en verdriet. Uit het antwoord van Hanna begrijpt Eli dat zij de Heere om iets heeft gevraagd. Hij verzekert Hanna dat de God van Israël het haar zal geven. Zo treedt Eli op als bemiddelaar tussen de Heere en Hanna.
Door deze zegen van Eli verandert de houding van Hanna en haar verdriet maakt plaats voor vreugde en ze begint weer te eten.

1 Samuël 1 verzen 19 t/m 28: ***'Zij stonden 's morgens vroeg op, bogen zich neer voor het aangezicht van de HEERE, keerden terug en kwamen aan bij hun huis in Rama. Elkana had gemeenschap met zijn vrouw Hanna, en de HEERE dacht aan haar. Het gebeurde na verloop van dagen dat Hanna zwanger werd. Zij baarde een zoon en gaf hem de naam Samuel, want, zei ze, ik heb hem van de HEERE gebeden. Die man Elkana ging met zijn hele gezin op weg om de HEERE het jaarlijkse offer en ook zijn gelofteoffer te brengen. Hanna ging echter niet mee maar zei tegen haar man: Als de jongen van de borst af is, zal ik hem brengen, zodat hij voor het aangezicht van de HEERE verschijnt en daar voor eeuwig blijft. En Elkana, haar man, zei tegen haar: Doe wat goed is in jouw ogen; blijf hier totdat hij van de borst af is; moge de HEERE Zijn woord gestand doen. Zo bleef de vrouw thuis en zoogde haar zoon, totdat hij van de borst af was. Daarna, toen hij van de borst af was, nam zij hem met zich mee, met drie jonge stieren, een efa meel en een kruik wijn. Zij bracht hem in het huis van de HEERE in Silo, toen de jongen nog heel jong was. Zij slachtten de stier en brachten de jongen bij Eli. En zij zei: Och, mijn heer, zo waar u zelf leeft, mijn heer, ik ben die vrouw die hier bij u stond om tot de HEERE te bidden. Ik bad om deze jongen, en de HEERE heeft mij gegeven wat ik van Hem gebeden heb. Daarom heb ik hem ook voor al de dagen dat hij op aarde is, aan de HEERE overgegeven; hij is van de HEERE gebeden. En hij boog zich daar voor de HEERE neer.'*** De Heere heeft gegeven waar Hanna om gebeden had en Hanna houdt haar belofte en geeft Samuël terug aan de Heere, voor Zijn dienst. Hanna loopt niet vast in haar verdriet, maar gaat ermee naar de Heere en de Heere verhoort haar gebed. Hij gebruikt deze onvruchtbare vrouw om Zijn doel te bereiken. Uit Hanna wordt Samuël, de nieuwe leider geboren. Hij is verantwoordelijk voor de zalving van David, de koning van Israël (1Sam.16). God bewerkt grote dingen door wat zwak en onaanzienlijk is. Daarmee komt de vergelijking op met Jezus Christus. Via kribbe en kruis bracht Hij het grote werk van verlossing tot stand.

Bij de productie van het programma 'Door de Bijbel' is dankbaar gebruik gemaakt van de Studiebijbel van het Centrum voor Bijbelonderzoek. Meer informatie: www.studiebijbel.nl

Tenzij anders vermeld, komen De Bijbelpassages, gebruikt bij de productie van het programma 'Door de Bijbel', met toestemming van uitgeverij Jongbloed, uit de Herziene Statenvertaling. Meer informatie: www.herzienestatenvertaling.nl